

Sygn. akt II UK 237/17

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z wniosku M. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
o prawo do emerytury pomostowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 21 marca 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 stycznia 2017 r., sygn. akt III AUa (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od wnioskodawczynie na rzecz organu rentowego 240 zł
(dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 5 stycznia 2017 r., na skutek rozpoznania apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w B. z 20 czerwca 2016 r. i oddalił odwołanie ubezpieczonej od decyzji organu rentowego z 8 lipca 2015 r. odmawiającej ubezpieczonej prawa do emerytury pomostowej ze względu na nieudowodnienie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. Nr 237, poz. 1656, ze zm.).

Wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie norm prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 4 pkt. 2 oraz art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 965) w zw. z art. 94 ust. 2 ustawy Prawo lotnicze (Dz.U. z 1962 r. Nr 32, poz. 153) przez przyjęcie, że decydujące znaczenie dla uznania czy pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych jako kontroler ruchu lotniczego, konieczne jest powierzenie mu pracy na stanowisku kontrolera ruchu lotniczego i posiadanie przez niego licencji na wykonywanie pracy na stanowisku kontrolera ruchu lotniczego, gdy z ugruntowanego orzecznictwa sądowego wynika, że decydujące znaczenie dla uznania pracy za pracę w warunkach szczególnych ma znaczenie rzeczywisty zakres obowiązków oraz wykonywanie bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia, niezależnie zarówno od nazwy zajmowanego stanowiska, jak i faktu posiadania licencji na zajmowanie stanowiska.

Zdaniem skarżącej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone orzeczenie jest sprzeczne z jednolitą i ugruntowaną wykładnią przepisów art. 4 pkt 2 oraz art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Skarżąca argumentowała, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiedział się, że o zaliczeniu okresu zatrudnienia pracownika do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze decyduje nie nazwa stanowiska pracy zajmowanego przez pracownika oraz fakt umieszczenia tego stanowiska w zakładowym wykazie stanowiskowym, lecz rodzaj pracy (charakter pracy) na tym stanowisku. Także, że w spornych przypadkach uwzględnienie okresów wykonywania pracy szkodliwej lub uciążliwej wymaganej do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym ma następować po ustaleniu rzeczywistego zakresu obowiązków oraz wykonywania bezpośrednio i stale szkodliwego zatrudnienia. Wskazała m.in. na wyrok Sądu Najwyższego z 26 maja 2011 r., II UK 356/10, w którym Sąd stwierdził, że uznanie danej pracy za pracę rybaka morskiego nie rozstrzyga kwestii związanych z definiowaniem i kwalifikacją prac o znacznie szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w rozumieniu art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej. Tymczasem to te właśnie kryteria, a nie

stwierdzenie posiadania odpowiednich kwalifikacji do zajmowania stanowisk na statku, decydują o zakwalifikowaniu pracy danego rodzaju do prac wymienionych w wykazach A lub B załącznika do rozporządzenia, których wykonywanie uprawnia do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, przy uwzględnieniu stopnia ich wpływu na wcześniejszą utratę zdolności do wykonywania zatrudnienia. Skarżąca twierdziła dalej, że nieracjonalnym byłoby różnicowanie sytuacji prawnej kontrolerów ruchu lotniczego posiadających stosowną licencję i osób wykonujących identyczną pracę, w identycznych warunkach, ale bez stosownej licencji. Zarzuciła, że Sąd Apelacyjny uzależnił zaliczenie okresu zatrudnienia skarżącej do okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie od rzeczywistego zakresu obowiązków i faktycznie wykonywanej pracy, ale od nazwy stanowiska, jakie zajmowała (planszecistka, a nie kontroler ruchu lotniczego) oraz posiadania licencji do zajmowania stanowiska kontrolera ruchu. Zdaniem skarżącej, w świetle obowiązującej wykładni nie ma przesłanek, aby uzależniać uznanie pracy za pracę w szczególnych warunkach od posiadania licencji lub innego dokumentu potwierdzającego kwalifikacje czy uprawnienia do zajmowania danego stanowiska.

Z ostrożności procesowej, na wypadek gdyby Sąd Najwyższy uznał, że skarga nie jest oczywiście uzasadniona, skarżąca podniosła, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a mianowicie problem wykładni art. 4 pkt 2 oraz art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U. z 2015 r., poz. 965) w zw. z art. 37 ust. 2 ustawy Prawo lotnicze. W ocenie skarżącej o uznaniu pracy za pracę w szczególnych warunkach nie może decydować posiadanie licencji lub innego dokumentu potwierdzającego kwalifikacje czy uprawnienia do zajmowania danego stanowiska.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a w każdym przypadku o zasądzenie od skarżącej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej

instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości prawne lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Jeżeli okoliczności te nie zachodzą, Sąd Najwyższy, zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c., uprawniony jest do wydania postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżąca wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia jej oczywistą zasadnością; ewentualnie, z ostrożności procesowej, występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Przy czym obie te przesłanki wiążą z tą samą kwestią, a mianowicie znaczeniem posiadania licencji, innego dokumentu potwierdzającego kwalifikację czy uprawnienia do zajmowania danego stanowiska dla możliwości uznania pracy za pracę w szczególnych warunkach (z uzasadnienia wniosku wynika, że skarżąca pomyłkowo związała istotne zagadnienie z art. 37 ust. 2 zamiast z art. 94 ust. 2 ustawy Prawo lotnicze).

Na wstępie należy zauważyć, że tak ujęte przesłanki przedsądu wzajemnie się wykluczają. Nie można twierdzić, że skarga jest oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne *prima facie*, bez pogłębionej analizy prawnej) i że jednocześnie, ze względu na naruszenie tych samych przepisów prawa, w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, którego rozstrzygnięcie wymaga zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów (por. postanowienie SN z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171, czy postanowienie SN z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14).

Oceniając okoliczności mające uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazany przez skarżącą problem został sformułowany w oparciu o założenia, które nie mają potwierdzenia w ustaleniach faktycznych stanowiących

podstawę zaskarżonego wyroku. Wbrew temu, co twierdzi skarżąca, okoliczność braku licencji kontrolera ruchu lotniczego, czy nazwa zajmowanego przez ubezpieczoną stanowiska nie były rozstrzygające w sprawie. Sąd Apelacyjny ustalił, bowiem, zakres czynności wykonywanych przez ubezpieczoną na stanowisku planszecistki. Sąd Apelacyjny ustalił, że ubezpieczona nie zajmowała się kontrola lotów, a jedynie wykonywała czynności techniczne – pomocnicze dla kontrolera ruchu lotniczego, który z wykorzystaniem danych przygotowanych przez ubezpieczoną podejmował decyzję o lądowaniu i zmianach kursów statków powietrznych i pozostawał w kontakcie radiowym z pilotem. Przy takich ustaleniach faktycznych i jednoczesnym braku zarzutów naruszenia przepisów postępowania, zarzut naruszenia prawa materialnego sformułowany przez skarżącą sprowadza się do zakwestionowania ustaleń faktycznych. W tych okolicznościach, mając na względzie związek istniejący pomiędzy przesłankami przedsądu oraz podstawami kasacyjnym - przejawiający się w tym, że przesłanki przedsądu wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 oraz 4 k.p.c. stanowią rozwinięcie podstaw kasacyjnych i zmierzają do wykazania, z jakich powodów naruszenia przepisów wskazane w tych podstawach uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, LEX nr 898318) – zarzut oczywistego naruszenia art. 4 pkt 2 oraz art. 49 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych nie może uzasadniać przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność. Zgodnie, bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 *in fine* k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku.

Z tych samych przyczyn w sprawie nie występuje również istotne zagadnienie prawne. Zgodnie z stanowiskiem utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, zagadnienie prawne powinno zostać sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy, wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń; nie można rozpatrywać kwestii prawnej oderwanej od wyjaśnionego w sprawie stanu faktycznego (por. postanowienie SN z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; postanowienie SN z 3 listopada 2010 r., II UK 56/10, LEX nr 1607502).

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., postanowiono jak w sentencji.

O kosztach postępowania wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 k.p.c., § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r., poz. 265), oraz art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

r.g.